

KOGUKONNA HUVIKAITSE

HEA TAVA

MÕISTED

Huvikaitse: tingimuste loomine kogukonna püsivaks heaoluks igal võimalikul moel

Hea tava: ühiselt kokkulepitud käitumisreeglid

Kogukond: mingis piirkonnas elav teatud sotsiaalse suhte võrgustikuga seotud inimeste rühm
Külakogukonna moodustavad inimesed, kes määratlevad end küla elanikena.

Küla: vallasisene haldusüksus, millel on nimi ja postiaadress

2013.a. alguses oli Eestis 15 maakonda ning 226 kohaliku omavalitsuse üksust: 33 linna ja 193 valda. [2011. aasta rahvaloenduse](#) andmeil oli külasid 4438, enamikus neist elas alla 100 inimese. Küladel pole küll otseselt autonoomiat, kuid [kohaliku omavalitsuse korralduse seaduse](#) (KOKS) paragrahv 58 lubab külaelanikel valida külavanema. Aktiivsetel küladel on oma esinduskogu ja/või esindaja, kes seisavad külaelanike huvide eest suhtluses riigi, kohaliku omavalitsuse, ettevõtete ja üksikisikutega. Aastal 2012 oli 1615 külal külavanem või eestvedaja. 51 vallas oli loodud külade koostööühendused (www.kodukant.ee).

Kõiki kohaliku elu küsimusi otsustavad ja korraldavad kohalikud omavalitsused. Riik võib neile kohustusi panna ainult seaduse alusel või kokkuleppel kohaliku omavalitsusega. Seetõttu on eriti oluline külade esindajate teadlikum kaasamine valla arengukavade ja planeeringute aruteludesse. **Huvikaitse kui tegevus on kogukonnaliikmete huvide, väärtuste ja õiguste esindamine ja kaitsmine.** Huvikaitse tegevustega mõjutatakse teisi midagi tegema (või just mitte tegema), olgu tegu konkreetse otsuse vastuvõtmisega või hoiakute ja käitumise muutmisega.

Kohaliku omavalitsusüksuse tasandil on võimalik teostada küladel üheskoos huvikaitset ning kokku leppida huvikaitse hea tava küla või külade kogukondade eest seismisel. Huvide kaitse saab lähtuda ainult kogukonna algatusest, sest kaitstakse kogukonna ühiseid huve või kogukonna üksiku liikme huve (kui see on kaudselt seotud kogukonna huvidega).

Külaelanike huvisid kaitsevad võimalikult laia kandepinda omavad kogukonna volitatud esindajad, eestkõnelejad. Eestkõnelejaid võib olla mitu ning külavanem või külaseltsi juht ei pea olema eestkõneleja kõikides küsimustes. Eriteadmisi vajavates valdkondades võib eestkõneleja kaasata kogukonna volitustel vastavaid teadmisi omavaid inimesi.

Vaata lisaks

Urmo Kübar. *Hea huvikaitse (2011)* <http://www.ngo.ee/sites/default/files/files/Hea%20Huvikaitse.pdf>

Kaasamise hea tava (2011) <https://www.siseministerium.ee/30329/>

10 nõuannet eestkõnelejatele kogukonna huvikaitse teostamisel

1. Tee korralik eeltöö, uuri olemasolevaid eelnõusid, määruseid vms. Sõnasta täpne huvikaitse eesmärk ja anna see osapooltele teada.
2. Koosta tegevuste plaan eesmärkide saavutamiseks.
3. Vajadusel kaasa asjatundjaid.
4. Plaani läbirääkimisteks piisav aeg ja lepi see osapooltega kokku.
5. Räägi kogukonna eest, välista isiklikud huvid.
6. Põhjenda oma ettepanekuid ja kuula teisi.
7. Too välja mõlemapoolse plussid ja miinused, samas jää realistlikuks.
8. Paku välja lahendused või erinevad võimalused.
9. Veendu, et saate üksteisest õigesti aru ja sõnastage kokkulepped (memod, protokollid vms).
10. Ole järjekindel, sest räägid kogukonna eest ja sinu selja taga on kogukonna arvamus.

Tegevused kogukonna huvide kaitsmiseks

- ✓ Kogukonna esindaja(te) osalemine valla poolt moodustatud erinevates töörühmades, komisjonides, avalikes aruteludes, konsultatsioonides.
- ✓ Osalemine kogukonna nimel valla arengu protsessis.
- ✓ Kohtumiste korraldamine, läbirääkimised valla esindajatega külade huvikaitse küsimustes, osalemine volikogu istungitel.
- ✓ Avalike arutelude algatamine kogukonnas, vajadusel eelnõude algatamine. Tulemuste esitamine vallavalitsusse.
- ✓ Kogukonna esindamiseks ühiste seisukohtade kokkuleppimine.
- ✓ Koostöö valla ja maakonna teiste ühendustega, kel on sarnased huvid.
- ✓ Osalemine külade koostööühenduses, ümarlauas vm külade poolt ellu kutsustud koostöövormides. Kui külade koostööühendus puudub, kaaluda selle loomist.
- ✓ Koostöö külade/MTÜde ja valla hallatavate asutuste (kool, rahvamaja) vahel.

- ✓ Valla juhtide ja ametnike osalemine seltsi, MTÜ, küla ettevõtmistes, ümarlaudades, koosolekutel.
- ✓ Artiklite, arvamislugude kirjutamine nii valla kui maakonnalehte, koostöö tegemine kohaliku ajakirjanikuga.
- ✓ Avalikkusele kogukonna tegemiste ja seisukohtade tutvustamine: vallaelanike foorum, valla koduleht, Facebooki grupp, oma koduleht, blogi vmt.
- ✓ Kogukonna nimel ettepanekute tegemine tunnustamiseks, vajadusel valla uute tunnustustraditsioonide loomiseks ettepanekute tegemine.
- ✓ Kogukonnale tagasiside andmine huvikaitse küsimustes, infovahendamine külast vallale ja vallast külale.
- ✓ Kampaniate läbiviimine.
- ✓ Vajadusel allkirjade kogumine petitsioonidele vm ettepanekutele (vt www.petitsioon.ee).
- ✓ Vajadusel meelevalduste läbiviimine.

**Kogukonna huvikaitse hea tava valmis projekti "Eesti külad 2013" raames.
Täname kõiki, kes hea tava sõnastada aitasid.**